Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

Проект

З А К О Н

за Закон за изменение и допълнение на Закона за безопасно използване на ядрената енергия

(Обн., ДВ, бр. 63 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 120 от 2002 г., бр. 70 от 2004 г., бр. 76, 88 и 105 от 2005 г., бр. 30 от 2006 г., бр. 11 и 109 от 2007, бр. 36 и 67 от 2008 г. и бр. 42 и 74 от 2009 г.)

§ 1. В чл. 1 думите „ядрена безопасност и радиационна защита" се заменят с „ядрената безопасност, радиационната защита и физическата защита".

§ 2. В чл. 3 ал. 2 се изменя така:

„(2) При използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и при управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво ядрената безопасност и радиационната защита имат приоритет пред всички други аспекти на тази дейност, като се спазват следните основни принципни положения:

1. отговорността за осигуряване на ядрената безопасност и радиационната защита се носи в пълен обем от лицата, отговорни за съоръженията и дейностите по този закон, и не може да бъде прехвърляна на други лица;

2. лицата, отговорни за съоръженията и дейностите по този закон, изграждат и поддържат ефективна система за управление на безопасността;

3. очакваните икономически, социални и други ползи трябва да превишават възможните неблагоприятни последици от дейността;

4. мерките за осигуряване на ядрената безопасност и радиационната защита трябва да бъдат оптимизирани, така че да гарантират постигане на възможно най-високото разумно достижимо ниво на защита;

5. облъчването с йонизиращи лъчения на персонала и населението се ограничава и се поддържа на възможно най-ниското разумно достижимо ниво;

6. прилага се концепцията на дълбоко ешелонираната защита, като се предприемат всички разумни практически

приложими мерки за предотвратяване на аварии и за ограничаване на последиците от тях;

7. изгражда се и се поддържа ефективна система за аварийна готовност и реагиране в случай на ядрена или радиационна авария;

8. защитните мерки за намаляване на съществуващото и/или неконтролируемото облъчване трябва да бъдат обосновани и оптимизирани;

9. на компетентния орган, който осъществява държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения, се предоставят човешки и финансови ресурси, които са достатъчни за изпълнение на неговите правомощия в пълен обем.”

§ 3. В чл. 5 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 2 накрая се добавя „и изисква информацията, необходима за установяване изпълнението на условията на издадените лицензии и разрешения и спазването на изискванията за ядрена безопасност, радиационна защита и физическа защита”.

2. В т. 3 накрая се поставя запетая и се добавя „включително на съоръженията с повишена опасност, които имат значение за ядрената безопасност при въвеждане в експлоатация, експлоатация и извеждане от експлоатация на ядрена централа”.

3. В т. 9 накрая се създава изречение второ: „информацията се оповестява публично в съответствие с националното законодателство и международните задължения;”.

4. Точка 14 се изменя така:

„14. изпълнява функциите на централен орган, пункт за връзка и координатор по изпълнение на задълженията по Конвенцията за физическа защита на ядрения материал;”.

5. Създава се нова т. 15:

„15. в рамките на правомощията си по този закон предоставя на компетентните институции предвидената с Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Евратом) информация;”.

6. Създават се т. 16 и 17:

„16. изпълнява функциите на компетентен орган и пункт за връзка по системата на Европейския съюз за ранен обмен на информация в случай на радиационна опасност;

17. разработва и предлага за приемане от Министерския съвет наредби по прилагането на този закон и предлага изменения и допълнения в тях, когато това е необходимо за

усъвършенстване на нормативните изисквания, при отчитане на експлоатационния опит, изводите, направени от анализите на безопасността и развитието на науката и технологиите;”.

7. Досегашната т. 15 става т. 18.

§ 4. В чл. 8 ал. 4 се изменя така:

„(4) Служителите от администрацията са длъжни да не разгласяват информация - служебна, производствена или търговска тайна, която им е станала известна при или по повод изпълнение на служебните им задължения.”

§ 5. В чл. 13 думата „продоволствието” се заменя с „храните”, а след думата „транспорта” се поставя запетая и се добавя „информационните технологии и съобщенията”.

§ 6. В чл. 14 се създава ал. 3:

„(3) Лицензиантите и титулярите на разрешения носят пълната отговорност за осигуряване безопасността на съоръженията и дейностите, посочени в лицензията или в разрешението.”

§ 7. В чл. 15 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3:

а) в т. 3 думите „или на части за тях” се заличават;

б) точка 4 се изменя така:

„4. работа с източници на йонизиращи лъчения с цел техническо обслужване, монтаж, демонтаж, измервания, строителни и ремонтни дейности и услуги;”

в) създава се т. 8:

„8. извеждане от експлоатация на ядрено съоръжение.”

2. В ал. 4:

а) в т. 5 буква „а” се изменя така:

„а) конструкции, системи и компоненти, важни за безопасността на ядреното съоръжение;”

б) в т. 5 буква „б” думите „условия и предели за безопасна” се заменят с „предели и условия за”;

в) точка 6 се отменя;

г) в т. 13 думите „или на части за тях” се заличават.

3. В ал. 5 накрая се поставя запетая и се добавя „на инструктори на пълномащабни симулатори и на квалифицирани експерти по радиационна защита”.

4. Създават се ал. 6 и 7:

„(6) Разрешение за превоз на радиоактивни вещества по

ал. 4, т. 12 се издава за извършване на конкретен превоз, когато съответната дейност не е включена в лицензия, издадена по ал. 3, т. 5.

(7) Материали и радиоактивните вещества, свързани с осъществяването на дейности съгласно издадена лицензия или разрешение по този закон, се освобождават от регулиране за всеки конкретен случай със заповед на председателя на агенцията по искане на лицензианта или на титуляря на разрешение.”

§ 8. В чл. 16 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 1 се изменя така:

„1. да спазват изискванията, нормите и правилата за ядрена безопасност, радиационна защита и физическа защита при осъществяване на съответната дейност и да изграждат и поддържат ефективна система за управление на дейностите, която дава приоритет на безопасността и осигурява висока култура на безопасност;”.

2. В т. 3 се създава изречение второ: „оценката включва и верификация на установените мерки за предотвратяване на аварии и ограничаване на последиците от тях, включително верификация на защитните физически бариери и административни процедури, чието нарушаване би довело до значителни увреждания на работниците и населението, причинени от въздействието на йонизиращите лъчения;”.

3. В т. 4 думите „наемат на” се заменят с „допускат до”, а след думата „образование” се добавя „квалификация и”.

4. В т. 5 думите „наемат на” се заменят с „допускат до” и думите „Министерския съвет по предложение на” се заличават.

5. В т. 16 думите „радиационнозащитната зона” се заменят със „зоната за превантивни защитни мерки”.

§ 9. В чл. 17 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 2 се изменя така:

„2. добавянето на радиоактивни вещества при производството на храни, играчки, бижута и козметични продукти, както и вносът и износът на такива стоки и продукти;”.

2. Създава се т. 5:

„5. намаляването на концентрацията на радиоактивни вещества и радиоактивни отпадъци с цел освобождаването им от регулиране по този закон.”

§ 10. В чл. 18 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 1 след думите „ал. 3, т. 1” се добавя „и 8”.

2. В ал. 2:

а) в т. 1 думите „точки 1-4, 6 и 14” се заменят с „т. 1-4 и 14”;

б) в т. 4 думите „след приемане на решение от Министерския съвет в случаите по чл. 25, ал. 1” се заличават.

§ 11. В чл. 19, ал. 1, т. 4 думите „ядрената безопасност и радиационната защита” се заменят с „ядрената безопасност, радиационната защита и физическата защита”.

§ 12. В чл. 21 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 2 думите „от съществено значение за ядрената безопасност и радиационната защита” се заличават.

2. Създават се ал. 4 и 5:

„(4) Лицензията или разрешението могат да бъдат изменени служебно от председателя на агенцията:

1. ако в 14-дневен срок от уведомяването по ал. 3 лицензиантът или титулярят на разрешение не е поискал съответното изменение;

2. в случаите по ал. 1, т. 3 - въз основа на мотивирано искане на компетентните държавни органи.

(5) Титулярят на лицензия или разрешение, по отношение на когото е открито производство по служебно изменение, може в 14-дневен срок от писменото уведомяване за това да даде възражения или обяснения. Лицензията или разрешението могат да бъдат изменени с мотивирана заповед след изтичането на този срок.”

§ 13. Създава се чл. 21а:

„Чл. 21а. (1) При преобразуване на юридическо лице – титуляр на лицензия или разрешение, чрез вливане, сливане, разделяне, отделяне, отделяне на еднолично търговско дружество, промяна на правната форма, при прехвърляне на търговско предприятие или при непарична вноска в капитала на друго дружество на имущество - обект на лицензии или разрешения по този закон, издадената лицензия или разрешение могат да бъдат изменени въз основа на предварително искане, подадено от лицето, приело решение за преобразуването или от страните по сделката по прехвърлянето на търговското предприятие или за извършване на непаричната вноска.

(2) При прехвърляне на търговско предприятие или при

непарична вноска на имущество, когато са включени вещни права върху ядрено съоръжение, изменението на разрешението или лицензията може да бъде направено след получаване на разрешение за сделка с ядреното съоръжение при спазване изискванията на този закон.

(3) Изменението се допуска, ако лицето, което ще извършва дейността, отговаря на предвидените в закона условия за издаване на лицензията или разрешението.

(4) Изменението на лицензията или разрешението влиза в сила от датата на вписването в търговския регистър на преобразуването, съответно на прехвърлянето, на търговското предприятие или увеличението на капитала чрез непарична вноска.

(5) Правата и задълженията, произтичащи от актове, издадени по този закон на титуляри на предходни разрешения или лицензии, обвързват новия титуляр на разрешение или лицензия по ал. 1.”

§ 14. В чл. 22 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в т. 2 след думите „по искане на лицензианта” текстът до края се заличава;

б) точка 4 се изменя така:

„4. при обявяване в несъстоятелност или прекратяване с ликвидация на юридическото лице;”

в) създава се нова т. 5:

„5. при преобразуване на юридическото лице - титуляр, когато към момента на извършване на вписването в търговския регистър не е налице изменение на лицензията в съответствие с чл. 21а, ал. 1;”

г) досегашната т. 5 става т. 6;

д) създава се т. 7:

„7. при издаване на нова лицензия за същата дейност на същия или на нов титуляр.”

2. В ал. 2 се създава т. 5:

„5. при преобразуване на юридическото лице - титуляр, когато към момента на извършване на вписването в търговския регистър не е налице изменение на разрешението в съответствие с чл. 21а, ал. 1.”

3. В ал. 3 думата „лицензиантът” се заменя с „досегашният титуляр”.

§ 15. В чл. 23, ал. 1 се правят следните изменения и

допълнения:

1. В т. 1:

а) в буква „а” думите „свързани с ядрената безопасност и радиационната защита, или” се заличават;

б) в буква „б” в началото се добавя „забраните по чл. 17, както и”.

2. Точка 3 се отменя.

3. В т. 4 накрая се добавя „и обществения ред, въз основа на мотивирано искане на компетентните държавни органи”.

§ 16. Член 24 се изменя така:

„Чл. 24. Административните актове, издадени по силата на този закон, включително мълчаливият отказ за издаване на съответния акт, подлежат на обжалване пред Върховния административен съд, освен ако с този закон е предвидено друго. Обжалването на актовете не спира тяхното изпълнение.”

§ 17. В чл. 25 ал. 1 се отменя.

§ 18. В чл. 26 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 след думите „радиационна защита” се добавя „и изискванията, редът и нивата за освобождаване от регулиране по този закон”.

2. В ал. 4 накрая се поставя запетая и се добавя „информационните технологии и съобщенията”.

3. Създават се ал. 5 и 6:

„(5) Дейностите с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, които не могат да бъдат пренебрегнати от гледна точка на радиационната защита, мерките и изискванията за радиационна защита при осъществяване на тези дейности се определят с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията и министъра на здравеопазването.

(6) Видовете съоръжения с повишена опасност, които имат значение за ядрената безопасност, контролът върху които се осъществява от председателя на агенцията, както и правилата, нормите и техническите изисквания за устройство и безопасна експлоатация и редът за осъществяване на контрола се определят с наредби, приети от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията.”

§ 19. В чл. 29, ал. 2 думите „или на части от тях” се заличават.

§ 20. В чл. 31 се правят следните изменения и

допълнения:

1. Създава се нова ал. 3:

„(3) Първоначалната лицензионна такса за издаване на лицензия за специализирано обучение е в размер 20 на сто от определената такса по чл. 30, ал. 2, т. 1, а годишната такса е в размер 10 на сто от определената такса по чл. 30, ал. 2, т. 2.”

2. Досегашната ал. 3 става ал. 4 и се изменя така:

„(4) Юридическите лица на бюджетна издръжка планират ежегодно в бюджета си или в бюджета на първостепенните си разпоредители размера на средствата за заплащане на такси по този закон.”

§ 21. В чл. 32 думите „съгласно Закона за енергетиката и енергийната ефективност” се заличават.

§ 22. В чл. 33 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 т. 1 и 2 се отменят.

2. В ал. 3 думите „ядрена безопасност и радиационна защита, определени в наредбата по чл. 26, ал. 2” се заменят с „ядрена безопасност, радиационна защита и физическа защита”.

3. Създава се ал. 5:

„(5) Разрешение по ал. 1 и заповед по ал. 4 могат да бъдат издадени за обособен отделен етап от дейността, ако заедно с документите за издаването на разрешението или заповедта заявителят е обосновал необходимостта от отделното изпълнение на съответния етап.”

§ 23. В чл. 35 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Председателят на агенцията издава лицензии:

1. за експлоатация на ядрено съоръжение;

2. за извеждане от експлоатация на ядрено съоръжение.”

2. В ал. 2:

а) в основния текст думите „Лицензия за експлоатация на ядрено съоръжение се издава” се заменят с „Лицензиите се издават”;

б) точка 1 се отменя;

в) в т. 3 и 4 думите „експлоатацията на ядреното съоръжение” се заменят с „лицензията”;

г) в т. 9 думите „по експлоатацията със” се заменят

със „с”;

3. В ал. 3 думите „Лицензия за експлоатация на ядрено съоръжение се издава” се заменят с „Лицензиите се издават”.

§ 24. В чл. 36 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Лицензиите включват правото на лицето да използва ядреното съоръжение и да извършва всички дейности за постигане на целта, определена в лицензията, при осигуряване на ядрената безопасност и радиационната защита.”

2. В ал. 2 след думата „лицензия” се поставя запетая и думите „за експлоатация” се заменят с „както и отделно разрешение за проектиране, строителство и въвеждане в експлоатация”.

§ 25. В чл. 37 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се отменя.

2. В ал. 2 думите „При отнемане на лицензията” се заменят с „В случаите по чл. 22, ал. 3”.

§ 26. В чл. 38 се правят следните изменения:

1. В ал. 1:

а) в т. 1:

аа) буква „а” се изменя така:

„а) конструкции, системи и компоненти, важни за безопасността на ядреното съоръжение;”

бб) в буква „б” думите „условия и предели за безопасна” се заменят с „предели и условия за”;

вв) в буква „в” думите „за експлоатация” се заличават;

б) точки 2-4 се отменят.

2. Алинея 4 се отменя.

§ 27. Член 39 се изменя така:

„Чл. 39. (1) Лицензия за експлоатация на ядрено съоръжение се издава само на лице, което е собственик или титуляр на вещни права върху ядреното съоръжение.

(2) Лицензия за извеждане от експлоатация на ядрено съоръжение се издава на лице, което е собственик или титуляр на вещни права върху ядреното съоръжение, или на лице, което има право да извършва дейности по извеждане от експлоатация, съгласно този закон.

(3) Лицензия по ал. 2 се издава при наличие на положително решение по оценка на въздействието върху околната

среда.”

§ 28. В чл. 40, ал. 1 думите „по чл. 38, ал. 1, т. 3” се заменят с „на ядрен материал” и думите „на лицензианта” се заменят с „на титуляр на разрешение за въвеждане в експлоатация или на лицензиант по този раздел”.

§ 29. В чл. 41 думите „Разрешението по чл. 38, ал. 1, т. 4” се заменят с „Разрешение” и думата „лицензианта” се заменя с „титуляр на разрешение за въвеждане в експлоатация или на лицензиант по този раздел”.

§ 30. В чл. 44 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създават се ал. 2-4:

„(2) За едно и също ядрено съоръжение последващо разрешение по чл. 33, ал. 1 или лицензия по чл. 35, ал. 1 се издава на лицето - титуляр на предходно разрешение или лицензия, на неговия правоприемник в случай на извършено преобразуване, както и на приобретател на вещни права върху имуществото, с което ще се извършва дейността.

(3) Алинея 2 се прилага и когато производството по издаване на разрешение или лицензия е започнато от титуляря на предходното разрешение или лицензия. В този случай е необходимо неговото писмено съгласие.

(4) При смяна на титуляря на разрешение или лицензия по ал. 2 и 3 правата и задълженията, произтичащи от актове, издадени по този закон на титуляри на предходни разрешения и лицензии, обвързват новия титуляр.”

§ 31. Член 46 се изменя така:

„Чл. 46. (1) Използването на енергиен блок на ядрена централа съобразно основното му предназначение започва след влизането в сила на издадена в съответствие с този закон лицензия за експлоатация и при наличието на влязла в сила лицензия за производство на електрическа и/или топлинна енергия, издадена в съответствие със Закона за енергетиката.

(2) С прекратяването на лицензията за производство на електрическа и/или топлинна енергия се прекратява правото да се използва съоръжението съобразно основното му предназначение, произтичащо от издадена лицензия за експлоатация на енергиен блок на ядрена централа.”

§ 32. Член 47 се изменя така:

„Чл. 47. (1) По инициатива на титуляря на лицензия за експлоатация Министерският съвет може с решение да обяви ядрена централа или отделни части от нея за съоръжение за управление на радиоактивни отпадъци, ако ядреното гориво е

окончателно изведено от съоръжението. Решението на Министерския съвет се приема след извършване на оценка на въздействието върху околната среда в предвидените в Закона за опазване на околната среда случаи.

(2) Лицензиантът представя на председателя на агенцията план за извеждане от експлоатация на ядрена централа или на отделен енергиен блок или друго ядрено съоръжение не по-късно от две години след спиране на съоръжението за извеждане от експлоатация, освен ако по предложение на лицензианта председателят на агенцията е определил друг срок.”

§ 33. В чл. 49 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 1 думите „от Министерския съвет” се заменят със „с наредбата по чл. 55”.

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Юридическите лица на бюджетна издръжка планират, предоставят и отчитат вноските по ал. 1, т. 1 като трансфер между бюджетни сметки.”

3. В ал. 3 думите „съгласно Закона за енергетиката и енергийната ефективност” се заличават.

4. Създава се ал. 5:

„(5) Вноските по ал. 1, т. 1 се формират от приходите, получавани от експлоатацията на ядреното съоръжение, като в края на експлоатационния период трябва да бъдат събрани необходимите средства за покриване на разходите по извеждане от експлоатация.”

§ 34. В чл. 50 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) точка 1 се изменя така:

„1. годишна програма на титуляря на лицензия за извеждане от експлоатация;”

б) в т. 3 накрая се поставя запетая и се добавя „включително административни и финансови разходи”;

в) в т. 4 накрая се поставя запетая и се добавя „включително на ядрени централи, обявени като съоръжения за управление на радиоактивни отпадъци по реда на този закон”.

2. Създава се ал. 5:

„(5) Когато реализацията на проекта за извеждане от експлоатация се окаже по-скъпа от одобрените от управителния съвет на фонда оценки на разходите, необходимите допълнителни разходи са за сметка на лицето, което последно е експлоатирало ядреното съоръжение, съгласно издадена лицензия за експлоатация.”

§ 35. В чл. 51, ал. 1 след думите „управителен съвет” текстът до края се заличава.

§ 36. В чл. 52 ал. 1 след думата „икономиката” се добавя „енергетиката и туризма”, а думата „представител” се заменя с „по един представител”.

§ 37. В чл. 54 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) точка 4 се изменя така:

„4. контролира администрирането на приходите по фонда и целесъобразното им разходване;”

б) точка 5 се отменя.

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) С цел подпомагане дейността на фонда управителният съвет може да създаде междуведомствена експертна работна група. Организацията на работа и съставът на групата се определят с наредбата по чл. 55.”

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

4. Създава се ал. 4:

„(4) При промяна на лицензианта и периодично, поне веднъж на 5 години, управителният съвет прави преглед на оценките на разходите за извеждане от експлоатация, като при необходимост се изменя размерът на дължимите вноски.”

§ 38. В чл. 55 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Управителният съвет на фонда по предложение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма приема методология за определяне на разходите по финансиране на извеждането от експлоатация и съответно за определяне на дължимите вноски. Методологията трябва да отчита

технологичните аспекти и изискванията за ядрена безопасност и радиационна защита.”

§ 39. В чл. 56 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „ал. 2 и 3” се заменят с „ал. 2-4”.

2. Алинеи 2-4 се изменят така:

„(2) Лицензии и разрешения за дейности с източници на йонизиращи лъчения не се изискват, когато вероятността за увреждане на здравето е пренебрежимо малка, съгласно критериите, определени с наредбата по чл. 26, ал. 3.

(3) Лицензии и разрешения за дейности с източници на йонизиращи лъчения не се изискват и когато е доказано, че вероятността за увреждане на здравето е незначителна, съгласно критериите, определени с наредбата по чл. 26, ал. 3. Посочените дейности подлежат на контрол по този закон по отношение на спазването на изискванията за осигуряване на радиационната защита.

(4) Лицензии или разрешения не се изискват, когато се извършват дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, които не могат да бъдат пренебрегнати от гледна точка на радиационната защита. Тези дейности подлежат на контрол по отношение на спазването на изискванията за осигуряване на радиационната защита.”

§ 40. В чл. 57 т. 6 се изменя така:

„6. внос и износ на източници на йонизиращи лъчения в случаите, когато те не представляват изделия с двойна употреба по смисъла на Закона за експортния контрол на оръжия и изделия и технологии с двойна употреба.”

§ 41. В чл. 58 се правят следните изменения:

1. В ал. 1:

а) в т. 2 думите „или на части за тях” се заличават;

б) точка 3 се изменя така:

„3. работа с източници на йонизиращи лъчения с цел техническо обслужване, монтаж, демонтаж, измервания, строителни и ремонтни дейности и услуги;”.

2. В ал. 3 думите „от три до 5 години” се заменят с „до 10 години”.

§ 42. В чл. 59 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Разрешение за внос на закрит източник, категории 1, 2 и 3, с период на полуразпадане, по-голям от 5 години, се издава, ако са спазени изискванията на ал. 1 и е осигурено връщането на производителя след прекратяване на неговото използване.”

§ 43. В чл. 60, ал. 1, т. 1 след думата „безопасността” съюзът „и” се заменя със запетая, а след думите „радиационната защита” се добавя „и физическата защита”.

§ 44. В чл. 64, ал. 2 се правят следните изменения:

1. В т. 1:

а) в буква „а” думите „по време на експлоатация на ядреното съоръжение” се заменят с „в ядрени съоръжения”;

б) буква „б” се изменя така:

„б) инструктори на пълномащабни симулатори и квалифицирани експерти по радиационна защита;”.

2. В т. 2 запетаята и думите „свързани” се заменят с „в ядрени съоръжения и с източници на йонизиращи лъчения по ал. 1 извън тези по т. 1”.

§ 45. В чл. 65 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 т. 2 се изменя така:

„2. притежава достатъчно квалифициран персонал със съответното ниво на образование и професионална подготовка за всички дейности, свързани с обучението на персонала.”

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Лицензиите за специализирано обучение се издават, изменят, прекратяват, отнемат и контролират при условия и по ред, определени с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията. С наредбата се определят и изискванията, условията и редът за издаване, изменяне и отнемане на удостоверения за правоспособност.”

3. Създава се ал. 4:

„(4) Лицето, получило лицензия за специализирано обучение, изпраща в агенцията заверени копия на издадените от него удостоверения за правоспособност в 7-дневен срок от издаването им.”

§ 46. В чл. 66 ал. 2 и 3 се изменят така:

„(2) Квалификационната изпитна комисия на агенцията се назначава от председателя на агенцията. В комисията участват представители на агенцията, на Министерството на

здравеопазването, както и други лица, определени от председателя на агенцията, които отговарят на условията по ал. 4.

(3) Управителните органи на лицето, получило лицензия за специализирано обучение, назначават квалификационна изпитна комисия. По искане на председателя на агенцията в комисията се включва представител на агенцията.”

§ 47. В чл. 68, ал. 1 т. 3 се отменя.

§ 48. В чл. 70 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) Когато лицето, което е издало удостоверението за правоспособност, не предприеме действията за отнемане на удостоверението по чл. 69, ал. 2 в срок 14 дни, председателят на агенцията има право да извърши пряко тези действия.”

2. Алинея 4 се отменя.

3. Досегашните ал. 2 и 3 стават съответно ал. 3 и 4.

§ 49. В чл. 72 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в основния текст думите „ядрени материали” и „или отработено гориво” се заличават;

б) точка 1 се изменя така:

„1. да извършват инвентаризация и да водят отчет за радиоактивните вещества и другите източници на йонизиращи лъчения и радиоактивните отпадъци;”

в) точка 3 се изменя така:

„3. да назначават правоспособни лица, които да отговарят за вътрешния контрол върху радиоактивните вещества, другите източници на йонизиращи лъчения и радиоактивните отпадъци; данни за лицата се предоставят на агенцията;”

г) точка 4 се отменя;

д) в т. 5 думите „ядрения материал или на” се заличават;

е) точка 6 се изменя така:

„6. да осигуряват достъп на контролните органи по този закон и да им оказва необходимото съдействие.”

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Условията и редът за воденето на отчет на радиоактивните вещества, другите източници на йонизиращи лъчения и радиоактивните отпадъци, за начина на съхраняване на

документацията, за предоставяне на информация и уведомяване се определят с наредба по чл. 26, ал. 2.”

3. Създава се ал. 3:

„(3) Отчет и контрол на ядрен материал се извършва по реда на глава девета.”

§ 50. В чл. 73 ал. 2 се изменя така:

„(2) Лице, което намери или констатира загуба, кражба или по друг начин загуби фактическия контрол върху ядрени материали, радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения, е длъжно незабавно да уведоми председателя на агенцията, компетентния държавен орган по гражданска защита или компетентните органи на Министерството на вътрешните работи и на Държавна агенция „Национална сигурност”.”

§ 51. В чл. 74 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 думите „съхраняване и/или” се заличават.

2. Създават се ал. 4 и 5:

„(4) С акта по ал. 3 хранилището се обявява за обект с национално значение по смисъла на т. 62 от § 5 на Допълнителните разпоредби на Закона за устройство на територията.

(5) Отчуждаването на имоти и части от имоти - частна собственост, предназначени за изграждане на хранилището по ал. 3, се извършва с решение на Министерския съвет по предложение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма, министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на финансите при условията и по реда на Закона за държавната собственост. Решението се обнародва в „Държавен вестник”.”

§ 52. В чл. 76 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думата „осъществява” се добавя „само”.

2. В ал. 3 думите „за изграждане и експлоатация на съоръжение за управление на радиоактивни отпадъци” се заличават и накрая се добавя „и е технологично свързано с експлоатацията на друго ядрено съоръжение”.

§ 53. В чл. 79 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 4:

„4. извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения:

а) когато Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци” е собственик или титуляр на вещни права върху съоръжението;

б) въз основа на договор с лицето, което е собственик или титуляр на вещни права върху съоръжението.”

2. Създават се ал. 3 и 4:

„(3) Предприятието осъществява дейностите по ал. 1, т. 4 при спазване на изискванията за ядрена безопасност и радиационна защита въз основа на издадена от председателя на агенцията лицензия за извеждане от експлоатация.

(4) При опасност от възникване на инцидент или авария с радиоактивен източник Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци” организира превозването и приемането като радиоактивни отпадъци на тези източници при условията и в сроковете, определени със заповед на председателя на агенцията.”

§ 54. В чл. 86 ал. 3 се отменя.

§ 55. В чл. 87, ал. 1, т. 4 думите „негова молба” се заменят с „негово заявление”.

§ 56. В чл. 89 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, т. 1 думите „приетите от Министерския съвет” се заменят с „одобрените”.

2. В ал. 3 след думите „управителния съвет” текстът до края се заличава.

§ 57. В чл. 93, ал. 1 се правят следните допълнения:

1. В т. 4 накрая се поставя запетая и се добавя „включително административни и финансови разходи”.

2. Създава се т. 5:

„5. общините и населените места, попадащи в зоната на въздействие на планирано съоръжение за управление на радиоактивни отпадъци, площадката на което е одобрена по реда на този закон, могат да получават финансиране на проекти и дейности за устройство и развитие на територията.”

§ 58. В чл. 94 ал. 4 се изменя така:

„(4) Юридическите лица на бюджетна издръжка планират, предоставят и отчитат вноските по чл. 92, ал. 1, т. 1 като трансфер между бюджетни сметки.”

§ 59. В чл. 95 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 след думите „управителен съвет” текстът до края се заличава.

2. В ал. 3 думите „Министерството на икономиката” се заличават.

§ 60. В чл. 97 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) точка 1 се изменя така:

„1. приема правилник за организацията и дейността на управителния съвет на фонда;”

б) точка 3 се изменя така:

„3. контролира администрирането на приходите по фонда и целесъобразното им разходване.”

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) С цел подпомагане дейността на фонда управителният съвет може да създаде междуведомствена експертна работна група. Организацията на работа и съставът на групата се определят с наредбата по чл. 94.”

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 61. В чл. 98, ал. 1 след думите „ядрената безопасност” се поставя запетая и се добавя „физическата защита”.

§ 62. В чл. 100 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите „този закон” се добавя „и подзаконовите нормативни актове по прилагането му”, а думите „със своите” се заменят със „с техните”.

2. В ал. 2:

а) в т. 1 след думите „по всяко време” се поставя запетая и се добавя „включително”, след думите „радиационната защита” се поставя запетая и се добавя „физическата защита” и накрая се поставя запетая и се добавя „както и за изпълнение на условията на издадените лицензии и разрешения”;

б) в т. 2 думата „оперативна” се заличава, след думите „длъжностни лица” се добавя „на обекта” и след думите „ядрената безопасност” се поставя запетая и се добавя „физическата защита”;

в) в т. 4 накрая се добавя „и за налагането на принудителни административни мерки”;

г) в т. 5 след думите ”ядрената безопасност” се поставя запетая и се добавя „физическата защита”;

д) създава се т. 6:

„6. да извършват насрещни проверки и да изискват от трети лица сведения и документи, необходими за извършване на проверките.”

§ 63. В чл. 101 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Протоколът се довежда до знанието на проверяваното лице.”

2. Създава се нова ал. 4:

„(4) Направените от инспекторите предписания по тази глава не могат да съвпадат по вид с принудителните административни мерки, които налага председателят на агенцията, и да съдържат задължения за извършване на конкретни технологични операции.”

3. Досегашната ал. 4 става ал. 5.

§ 64. В чл. 104, ал. 2 думите „радиационнозащитна зона” се заменят със „зона за превантивни защитни мерки”.

§ 65. В чл. 105 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „Радиационнозащитни зони” се заменят със „Зони за превантивни защитни мерки”.

2. В ал. 4 след думата „транспорта” се поставя запетая и се добавя „информационните технологии и съобщенията”.

§ 66. Член 106 се отменя.

§ 67. В чл. 107 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Зоната за превантивни защитни мерки се създава за ограничаване облъчването на населението при аварии.”

2. В ал. 2 думите „радиационнозащитната зона” се заменят със „зоната за превантивни защитни мерки”.

3. Алинея 3 се изменя така:

„(3) За определени обекти в зависимост от факторите на ядрената безопасност и радиационната защита зоната за превантивни защитни мерки и наблюдаваната зона могат да обхващат само границите на площадката, сградата или помещението на обекта. В тези случаи зоните с особен статут се създават от председателя на агенцията със съответната лицензия.”

§ 68. В чл. 108 думите „радиационнозащитната зона” се заменят със „зоната за превантивни защитни мерки”.

§ 69. В чл. 109 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 и 2 думите „радиационнозащитната зона” се заменят със „зоната за превантивни защитни мерки”.

2. В ал. 3 и 4 думите „радиационнозащитна зона” се заменят със „зона за превантивни защитни мерки”.

§ 70. В чл. 110 думите „радиационнозащитните зони” се заменят със „зоните за превантивни защитни мерки”.

§ 71. В чл. 112 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Системата за физическа защита на ядрените съоръжения, както и системата за физическа защита на ядрените материали при извършване на превоз се проектират и тяхната ефективност се оценява в съответствие с проектната заплаха.”

2. Създават се ал. 3 - 5:

„(3) Държавна агенция „Национална сигурност” в съответствие с чл. 33 от Закона за Държавна агенция "Национална сигурност" предоставя на лицензианта и на председателя на агенцията оценка на заплахата за всяко конкретно ядрено съоръжение или за случаите на превоз на ядрен материал.

(4) Проектната заплаха се разработва от лицензианта въз основа на оценката по ал. 3 и се одобрява със заповед на председателя на агенцията след съгласуване с Държавна агенция „Национална сигурност”. Условията и редът за разработване и одобряване на проектната заплаха се определят с наредбата по чл. 113, ал. 4.

(5) Държавна агенция „Национална сигурност” ежегодно или при поискване актуализира оценката по ал. 3 и уведомява председателя на агенцията и лицензиантите за настъпилите изменения. Лицензиантите са длъжни да актуализират проектната заплаха и да извършат съответните изменения в системата за физическа защита в съответствие с актуализираната оценка.”

§ 72. В чл. 115 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думата „изпълнение” се заменя с „осигуряване”.

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Зоните по ал. 1 се определят в съответствие с проектната заплаха по ред, определен с наредбата по чл. 113, ал. 4.”

§ 73. В чл. 116 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 изречение второ се заличава.

2. Създава се ал. 3:

„(3) Право на достъп без придружител в защитената зона на ядрено съоръжение имат само лица, притежаващи разрешение за

работа или за извършване на конкретно възложена задача в стратегически обект, получено по реда на правилника по параграф 43 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за Държавна агенция „Национална сигурност”.”

§ 74. Създава се чл. 116а:

„Чл. 116а. Информацията за физическата защита на ядрените съоръжения, ядрения материал и радиоактивните вещества е служебна тайна по смисъла на Закона за защита на класифицираната информация, ако не е класифицирана като държавна тайна по смисъла на същия закон.”

§ 75. В чл. 124 се правят следните изменения:

1. Основният текст се изменя така:

„Чл. 124. Председателят на агенцията като организатор и координатор за изпълнение на задълженията на Република България, произтичащи от Договора за неразпространение на ядреното оръжие, Споразумението между Република Австрия, Кралство Белгия, Кралство Дания, Република Финландия, Федерална република Германия, Гръцката република, Ирландия, Италианската република, Великото херцогство Люксембург, Кралство Нидерландия, Португалската република, Кралство Испания, Кралство Швеция, Европейската общност за атомна енергия (ЕВРАТОМ) и Международната агенция за атомна енергия (МААЕ) за прилагане на чл. III (1) и (4) от Договора за неразпространение на ядреното оръжие, наричано по-нататък "споразумението", и допълнителния протокол към него:”

2. Точка 2 се изменя така:

„2. в случаите, когато това е предвидено с договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Евратом), със споразумението и допълнителния протокол към него, събира и предоставя на Международната агенция по атомна енергия и на Европейската комисия необходимата информация, включително чрез извършване на проверки по реда на глава пета;”.

3. В т. 3 след думите „атомна енергия” се добавя „и инспекторите на Европейската комисия”.

4. Точка 5 се отменя.

§ 76. В чл. 125 се правят следните изменения:

1. В ал. 1:

а) в т. 1 след думите „председателя на агенцията” се добавя „и на Европейската комисия”;

б) в т. 4 след думите „атомна енергия” се поставя запетая и се добавя „на инспекторите на Европейската комисия”.

2. В ал. 2 думите „оборудвани материали” се заменят с „оборудване и материали”.

§ 77. В чл. 129, ал. 1 думите „вида, условията и сроковете” се заменят с „вида и условията”.

§ 78. В чл. 139 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 3:

„(3) На лице, което наруши условията на издадена му лицензия за специализирано обучение, се налага глоба от 1000 до 5000 лв. или имуществена санкция от 3000 до 10 000 лв.”

2. Досегашната ал. 3 става ал. 4 и в нея навсякъде думите „ал. 1 и 2” се заменят с „ал. 1, 2 и 3”.

§ 79. В чл. 141 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думите „ядрена безопасност” се добавя „физическа защита”.

2. В ал. 2 след думите „радиационна защита” се добавя „и физическа защита”.

§ 80. В чл. 142 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думите „ядрената безопасност” се добавя „физическата защита”.

2. В ал. 2 след думите „радиационна защита” се добавя „и физическата защита”.

§ 81. В чл. 143, ал. 1 след думите „правоспособност” се добавя „или в нарушение на удостоверението за правоспособност”.

§ 82. В чл. 145, ал. 2 думите „т. 2 или 3” се заменят с „т. 2, 3 или 5”.

§ 83. В чл. 147, ал. 1 след думите „този закон” се добавя „или наредбите за прилагането му”.

§ 84. В чл. 149, ал. 2 думите „се налагат за” се заменят със „се налагат и в случай на”.

§ 85. В чл. 151, ал. 1 думите „въз основа на констативен протокол” се заменят с „по предложение”.

§ 86. Наименованието „Допълнителна разпоредба” се заменя с „Допълнителни разпоредби” и в тях се правят следните изменения и допълнения:

1. В § 1:

а) точки 2, 4 и 5 се отменят;

б) в т. 6 накрая се добавя „и Съвместния протокол за прилагане на Виенската и Парижката конвенция (обн., ДВ, бр. 76 от 1994 г.; попр., бр. 91 от 1994 г., ратифицирани със закон (ДВ, бр. 64 от 1994 г.)”;

в) точка 8 се изменя така:

„8 „Дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, които не могат да бъдат пренебрегнати от гледна точка на радиационната защита” са трудови дейности, свързани с работа и/или съхраняване на материали или водещи до производството на остатъчни материали, които обикновено не се считат за радиоактивни, но които съдържат естествени радионуклиди, причиняващи значително увеличение на облъчването на професионално заети лица и евентуално на лица от населението.”;

г) в т. 9 се създава изречение трето:

„В съответствие със свързания с дейностите със закрити източници риск, те се класифицират в пет категории:

Категория	1	2	3	4	5
A/D	$1000 \leq A/D$	$10 \leq A/D < 1000$	$1 \leq A/D < 10$	$0.01 \leq A/D < 1$	$A/D < 0.01$

където A е активността на източника, а стойностите на D и методът на пресмятане са посочени в наредбата по чл. 123.”;

д) точка 12 се изменя така:

„12. „Зона с контролиран достъп” е зона, определена за целите на физическата защита, която обхваща територия около защитената зона на ядрено съоръжение, достъпът до която се контролира и може да бъде ограничен за лица и превозни средства.”;

е) точка 19 се изменя така:

„19. „Квалифициран експерт по радиационна защита” е физическо лице с необходимите знания, подготовка и технически умения, които му дават възможност да извършва оценки на дозите и да дава консултации и съвети по осигуряване на радиационната защита на персонала и населението, както и на безопасността на ядрените съоръжения и източниците на йонизиращи лъчения. Правоспособността на квалифициран експерт по радиационна защита се признава по ред, определен в съответните нормативни актове.”

ж) създава се т. 19а:

„19а. „Конструкции, системи и компоненти, важни за безопасността” са тези:

а) чиято неправилна работа или отказ могат да доведат до недопустимо облъчване на персонала или на лице от населението;

б) които предотвратяват развитието на очакваните експлоатационни събития в аварии;

в) технически средства, които са предназначени за намаляване на последствията от неправилна работа или отказ на конструкции, системи и компоненти.”;

з) точки 20 и 21 се отменят;

и) точка 25 се изменя така:

„25. „Облъчване” е процесът на излагане на въздействието на йонизиращите лъчения.”;

к) създава се т. 26а:

„26а. „Освобождаване от регулиране” е регулирана дейност по този закон, извършвана от лицензиант или титуляр на разрешение с цел освобождаване на бъдещи дейности (погребване, рециклиране, повторно използване и др.) с радиоактивни вещества или материали от изискванията на този закон и наредбите за прилагането му.”;

л) създават се т. 29а и 29б:

„29а. „Превоз” е промяна на местонахождението на даден товар, съдържащ ядрен материал, отработено гориво, радиоактивни отпадъци и други радиоактивни вещества, от мястото на произход на товара до мястото на неговото предназначение. Дейността „превоз” включва всички дейности по подготовката на товара за изпращане, дейностите, свързани с товаренето, превозването, разтоварването и получаването му, включително транзитен престой и временно съхраняване на товара, ако са наложителни.

29б. „Проектна заплаха” са атрибутите и характеристиките на потенциалните вътрешни и/или външни нарушители, които биха могли да извършат опит за противозаконно отнемане на ядрен материал или саботаж, срещу които се проектира и оценява системата за физическа защита.”;

м) създава се т. 34а:

„34а. „Саботаж” е всеки умишлен акт, насочен срещу ядрено съоръжение или ядрен материал при използване, съхранение или превоз, който би могъл пряко или непряко да застраши здравето и безопасността на персонала и населението или да увреди околната среда чрез облъчване с йонизиращи лъчения или освобождаване на радиоактивни вещества.”;

н) точка 37 се изменя така:

„37. „Специализирано обучение” е следдипломно теоретично и практическо обучение и подготовка, включително дублиране и инструктаж, на физически лица с цел извършване на специфични дейности или задачи в ядрени съоръжения или с източници на йонизиращи лъчения.”;

о) създава се т. 40а:

„40а. „Съоръжения с повишена опасност, които имат значение за ядрената безопасност” са котли, съдове, работещи под налягане, тръбопроводи за пара и гореща вода и повдигателни съоръжения, които са част от конструкциите, системите и компонентите, важни за безопасността, и при повредата на които могат да се отделят радиоактивни продукти.”;

п) точка 43 се отменя;

р) в т. 45 накрая се поставя запетая и се добавя „с изключение на превозването извън площадката. То може да включва също и разрешени изхвърляния.”;

с) в т. 49 думите „ядрена инсталация” се заменят с „инсталация”;

т) точки 51, 52 и 53 се изменят така:

„51. „Ядрена безопасност” е състоянието и способността на ядрено съоръжение и на неговите системи и персонал за постигане на подходящи експлоатационни условия, предотвратяване на инциденти и аварии и ограничаване на последиците от тях, така че персоналът и населението да бъдат максимално защитени от йонизиращите лъчения на ядреното съоръжение.

52. „Ядрена инсталация”, „ядрена авария”, „ядрен материал”, „лице” и „експлоатиращ” в глава десета са понятията, определени в чл. I от Виенската конвенция.

53. „Ядрена централа” е електроцентрала, в която енергията се генерира от един или повече ядрени реактори и която може да включва прилежащите съоръжения за управление на радиоактивни отпадъци и отработено ядрено гориво, разположени на една площадка, за които са предвидени обща физическа защита и аварийно планиране.”;

у) в т. 54 думата „специален” се заличава.

2. Създават се § 1а - 1ж:

„§ 1а. При международен превоз в рамките на Общността на радиоактивни вещества, които не са ядрен материал или радиоактивни отпадъци, се прилага Регламент № 1493/93 ЕВРАТОМ на Съвета (ОВ, L 148, 19/06/1993 г.) за превоз на радиоактивни вещества между държавите членки.

§ 1б. (1) При международен превоз в рамките на Общността, както и при внос, износ или транзитен превоз през Общността на отработено ядрено гориво или радиоактивни отпадъци в зависимост от конкретния случай освен лицензия по

чл. 15, ал. 3, т. 5 или разрешение по чл. 15, ал. 4, т. 7, 12 или 16 председателят на агенцията издава:

1. документ за потвърждаване на международния превоз – при наличие на съгласие на останалите държави, свързани със съответния международен превоз, или

2. документ, съдържащ писмено съгласие за извършване на превоза през територията на Република България.

(2) Документите, свързани с международния превоз по този параграф, се изготвят в стандартен формат в съответствие с изискванията на Директива 2006/117/ЕВРАТОМ на Съвета (ОВ, L 337, 05/12/2006 г.) за отчет и контрол на превоза на радиоактивни отпадъци и отработено гориво, изискванията на която се въвеждат със заповед на председателя на агенцията.

(3) Документите по ал. 1 могат да бъдат издадени за:

1. всеки конкретен превоз;

2. повече от един превоз за период до 3 години, ако са изпълнени условията за еднотипност, определени със заповедта по ал. 2.

(4) В случаите, когато се изисква писмено съгласие по ал. 1, т. 2, непроизнасянето на председателя на агенцията в определените срокове се смята за мълчаливо съгласие за извършване на превоза на територията на Република България.

(5) В случаите по ал. 3, т. 2 и ал. 4 изискването за наличие на издадени в зависимост от конкретния случай лицензия по чл. 15, ал. 3, т. 5 или разрешение по чл. 15, ал. 4, т. 7, 12 или 16 не се отменя.

(6) Условията, които се определят с лицензиите и разрешенията, свързани с международен превоз по този параграф, не могат да бъдат по-рестриктивни от условията, които се определят при осъществяване превоз на отработено ядрено гориво или радиоактивни отпадъци в рамките на територията на Република България.

(7) Отказите за издаване на документите по ал. 1 се мотивират.

§ 1в. В случаите на внос в Република България или на износ от Република България съответно от или в държава, която е член на Европейския съюз, не се изисква издаване на разрешение по чл. 15, ал. 4, т. 13 и 15.

§ 1г. Списъкът на конкретните факти, сведения и предмети, съставляващи служебна тайна в областта на регулирането на безопасното използване на ядрената енергия и радиационната защита, се определя със заповед на председателя на агенцията.

§ 1д. (1) Информацията, която е станала известна на председателя на агенцията, на заместник-председателите и на служителите от агенцията във връзка с изпълнението на техните функционални задължения, е защитена тайна и се предоставя по реда на този закон.

(2) Информацията по ал. 1 се предоставя само по писмено искане на компетентните органи на държавната и съдебната власт на Република България.

(3) Извън случаите по ал. 2 информацията по ал. 1 се предоставя:

1. с писмено съгласие на съответния заявител, лицензиант или титуляр на разрешение по този закон, предоставил информацията;

2. на заявители, лицензианти или титуляри на разрешение по този закон, когато това е необходимо за правилното протичане на лицензионния процес и за осъществяването на контролната дейност по този закон;

3. в случаите, когато председателят на агенцията възлага на трети лица извършването на експертизи, проучвания и изследвания, свързани с ядрената безопасност и радиационната защита;

4. в изпълнение на задължения на Република България, произтичащи от международни споразумения;

5. въз основа на влязло в сила съдебно решение.

(4) Ограниченията по ал. 1-3 не се прилагат при предоставянето на:

1. информация за инциденти и аварии в ядрени съоръжения или обекти с източници на йонизиращи лъчения в обем, определен с наредбите по чл. 19, ал. 1, т. 8 и чл. 123;

2. данни за състоянието на радиационния фон на територията на Република България;

3. данни за радиоактивно замърсяване на околната среда, което може да застраши живота и здравето на населението;

4. данни за полученото облъчване с йонизиращи лъчения на персонала и населението.

§ 1е. (1) С този закон се въвеждат разпоредбите на Директива 2009/71/Евратом на Съвета от 25 юни 2009 г. за установяване на общностна рамка за ядрена безопасност на ядрените инсталации (ОВ, L 172 от 2 юли 2009 г.).

(2) На всеки 3 години председателят на агенцията изготвя доклад относно изпълнението на Директива 2009/71/Евратом. Докладът се представя на Европейската комисия по установения ред за взаимодействие с институциите на Европейския съюз. Конкретните срокове се определят в съответствие със сроковете за провеждане на съвещания за разглеждане на докладите, представени съгласно чл. 5 от Конвенцията за ядрена безопасност.

(3) Първият доклад по ал. 2 се представя на Европейската комисия до 22 юли 2014 г.

§ 1ж. Председателят на агенцията е длъжен най-малко веднъж на 10 години да организира периодична самооценка на националната законодателна, регулаторна и организационна рамка за ядрена безопасност на ядрените инсталации и на работата на компетентния регулаторен орган и да предложи провеждането на международна партньорска проверка с цел постоянно подобряване на ядрената безопасност.”

Преходни и заключителни разпоредби

§ 87. В чл. 45, ал. 2 и 4, чл. 48, чл. 49, ал. 1, чл. 50, ал. 2, чл. 51, ал. 2, чл. 54, ал. 2, чл. 55, чл. 74, ал. 1 и 2, чл. 80, ал. 4, чл. 82, т. 1, чл. 83, чл. 84, ал. 2, чл. 86, ал. 1, т. 1, 2, 6 и 7 и ал. 2, чл. 87, ал. 1 и 2, чл. 89, ал. 1, т. 5, чл. 91, чл. 92, ал. 2, чл. 93, ал. 2, чл. 94, ал. 1, чл. 95, ал. 2 и 3 и чл. 97, ал. 2 думите „енергетиката и енергийните ресурси” се заменят с „икономиката, енергетиката и туризма”.

§ 88. Започналите производства за издаване на лицензии и разрешения по този закон се довършват по досегашния ред.

§ 89. Разпоредбите на § 20, т. 2, § 33, т. 2 и § 58 влизат в сила от 1 януари 2011 г.

§ 90. В Закона за техническите изисквания към продуктите (обн., ДВ, бр. 86 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 63 и 93 от 2002 г., бр. 18 и 107 от 2003 г., бр. 45, 77, 88, 95 и 105 от 2005 г., бр. 30, 62 и 76 от 2006 г., бр. 41 и 86 от 2007 г. и бр. 74 от 2009 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 33, ал. 3 след думите „ядрени централи” се добавя „които са специално разработени за използване в ядрената техника и са част от конструкциите, системите и компонентите, важни за ядрената безопасност, и при повредата

на които могат да се отделят радиоактивни продукти” и се поставя запетая.

2. Параграф 5 се отменя.

§ 91. (1) До влизането в сила на съответните наредби по чл. 26, ал. 6 контролът на съоръженията с повишена опасност, които имат значение за ядрената безопасност, разположени на площадката на въведени в експлоатация ядрени централи, се осъществява по досегашния ред.

(2) За съоръженията с повишена опасност извън тези по ал. 1 контролът се осъществява по реда на Закона за техническите изисквания към продуктите.

(3) До 6 месеца след влизането в сила на закона контролът на съоръженията с повишена опасност по ал. 2 се осъществява по досегашния ред.

§ 92. До влизането в сила на изменение и допълнение на тарифата по чл. 28, ал. 1 за извеждане от експлоатация на ядрено съоръжение се събират съответните такси, предвидени за експлоатация на съоръжение за управление на радиоактивни отпадъци.

§ 93. В срок 6 месеца от влизането в сила на този закон Министерският съвет разглежда необходимостта от обявяване на заварено, въведено в експлоатация национално хранилище за съхраняване и/или погребване на радиоактивни отпадъци за обект с национално значение по смисъла на Закона за устройство на територията.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на …….…... 2010 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

(Цецка Цачева)

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за безопасно използване на ядрената енергия

Законът за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ) е обнародван на 28 юни 2002 г. Той урежда обществените отношения, свързани с държавното регулиране на безопасността при използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения, управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво. Към момента на приемането му законът е в съответствие с поетите от Република България ангажименти по международни договори, включително Конвенцията за ядрена безопасност, Конвенцията за помощ в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка, Виенската конвенция за гражданска отговорност за ядрена вреда, Единната конвенция за безопасност при управление на отработено гориво и за безопасност при управление на радиоактивни отпадъци, Договора за неразпространение на ядреното оръжие и др.

Необходимостта от изменение и допълнение на закона се налага с цел внасянето на съответствие с ратифицираните след 2002 г. международни актове, засягащи предмета на правно регулиране съгласно ЗБИЯЕ, както и с най-новите изисквания на законодателство на Европейския съюз и Международната агенция по атомна енергия (МААЕ). Натрупаният опит от прилагането на ЗБИЯЕ в период около 6 години, както и развитието на общото българско законодателство в този период изисква актуализиране на закона.

Предложените със Закона за изменение и допълнение на ЗБИЯЕ (ЗИД на ЗБИЯЕ) промени се отнасят основно до отчитане на изменението в основополагащи международни документи, изменения в лицензионния и разрешителния режим, изменения, предложени от експертните работни групи към фондовете „Извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения” и „Радиоактивни отпадъци”, както и изменения, предложени при предварителното обсъждане с ключови ведомства и с основни лицензианти.

1. Отчитане на нови международни документи и договори, както и на направени промени в съществуващите актове

Една от основните цели за изменение и допълнение на ЗБИЯЕ е привеждането му в съответствие с всички действащи актове, включително международни, които създават задължения за Република България.

Измененията на Конвенцията за физическа защита на ядрения материал са ратифицирани от Република България със закон (ДВ, бр. 16 от 2006 г.). Съгласно изискванията на конвенцията Агенцията за ядрено регулиране (АЯР) се определя за компетентен орган, пункт за връзка и координатор по

Конвенцията за физическа защита на ядрения материал. Със законопроекта осигуряването на физическата защита се включва като едно от основните направления на закона съвместно с ядрената безопасност и радиационната защита. Предложенията за изменение и допълнение отчитат специфичните задължения на Република България по Конвенцията за физическа защита на ядрения материал и Споразумението за прилагане на гаранциите по Договора за неразпространение на ядреното оръжие.

Свързаните с това предлагани изменения и допълнения са, както следва:

- добавят се думите „физическата защита” в чл. 1, чл. 16, т. 1, чл. 19, т. 4, чл. 33, ал. 3, чл. 60, т. 1, чл. 98, ал. 1, чл. 100, ал. 2, т. 1 и 2, чл. 141 и чл. 142;

- във функциите на председателя на АЯР (чл. 5) се добавя „изпълнява функциите на централен орган, пункт за връзка и координатор по изпълнение на задълженията по Конвенцията за физическа защита на ядрения материал”;

- направени са съответните промени в глава седма „Физическа защита”.

С пълноправното членство на Република България в Европейския съюз се преминава към системата на гаранциите на Европейския съюз (ЕС) с централа в Люксембург. Във връзка с това Република България е ратифицирала Споразумението между Република Австрия, Кралство Белгия, Кралство Дания, Република Финландия, Федерална република Германия, Гръцката република, Ирландия, Италианската република, Великото херцогство Люксембург, Кралство Нидерландия, Португалската република, Кралство Испания, Кралство Швеция, Европейската общност за атомна енергия (ЕВРАТОМ) и Международната агенция за атомна енергия (МААЕ) за прилагане на чл. III (1) и (4) от Договора за неразпространение на ядреното оръжие (ДВ, бр. 67 от 2008 г.). С присъединяването към споразумението операторите докладват директно на Европейската комисия (ЕК) по системата на гаранциите на Евратом, като централен регистър за целия ЕС се поддържа в Люксембург. В рамките на класическите гаранции ЕС се разглежда като една държава. Със законопроекта се отчита новата ситуация в областта на отчета и контрола на ядрения материал и прилагане на гаранциите. Споразумението влезе в сила на 1 май 2009 г.

Свързаните с това предлагани изменения и допълнения са, както следва:

- в глава девета „Прилагане на гаранциите”, като се променя споразумението и се осигурява свободен достъп на инспекторите по гаранциите на ЕК;

- в глава трета, раздел VIII „Отчет и контрол на ядрени материали, радиоактивни вещества и други източници на

йонизиращи лъчения” от текстовете, свързани с отчета и контрола се изключват ядрените материали и отработеното гориво; създава се нова алинея, която препраща отчета и контрола на ядрените материали и отработеното гориво към глава девета „Прилагане на гаранциите”.

Директивата на Съвета 2006/117/Euratom от 20 ноември 2006 г. за надзор и контрол на превоза на радиоактивни отпадъци и отработено гориво е транспонирана през декември 2008 г. със заповед на председателя на АЯР, като нейното въвеждане е нотифицирано пред ЕК чрез работна група 20 „Околна среда”. Със законопроекта се урежда трайното установяване на създадената регламентация. Въвежда се единен режим за Общността относно превоза на РАО и ОГ в рамките на Общността и към и от трети страни, както и прилагането на Стандартен документ (приложение към директивата). Не се предвижда добавяне или отмяна на разрешителни режими, като транзитът през територията на Република България се осъществява въз основа на писмено съгласие на председателя на АЯР. Таблицата на съответствието с директивата е съгласувана от Работна група 20 „Околна среда” през декември 2008 г. и е приложена. Текстовете по директивата са въведени в Допълнителните разпоредби на закона.

Със законопроекта се въвеждат изискванията на Директива 2009/71/Евратом на Съвета за установяване на общностна рамка за ядрената безопасност на ядрените инсталации, обнародвана на 2 юли 2009 г. в „Официален вестник” на Европейския съюз.

С директивата се допълват основните стандарти, посочени в чл. 30 от Договора Евратом по отношение на ядрената безопасност на ядрените инсталации, като тя не засяга разпоредбите на Директива 96/29/Евратом.

Директивата е свързана с установяване на изисквания относно:

- законодателната, регулаторната и организационната рамка;

- компетентността на регулаторния орган;

- притежателите на лицензии;

- компетентността и уменията за ядрена безопасност;

- информирането на обществеността;

- организирането на периодични самооценки на националната рамка и отправяне на покана за международна партньорска проверка с цел постоянно подобряване на ядрената безопасност.

Тъй като директивата има рамков характер, повечето от посочените изисквания вече фигурират в ЗБЕЯЕ като принципи или

като конкретни разпоредби. Независимо от това с цел пълно и точно транспониране определени разпоредби са прецизирани и допълнени, а в други случаи са създадени нови разпоредби.

Директивата се въвежда чрез:

- създаване на т. 9 в чл. 3, ал. 2 – въвежда се като принцип кадровото и финансово осигуряване на регулаторния орган;

- допълване на чл. 5, т. 2 с текст относно изрично въвеждане на правомощие на председателя на агенцията за изискване на информация относно изпълнението на лицензионните актове;

- допълване на чл. 5, т. 14 (нова т. 17) със задължение за председателя на агенцията за разработване проекти на нормативни актове и изменение и допълнение на съществуващите с цел усъвършенстване на нормативната уредба;

- създаване на ал. 3 в чл. 14 относно пълната отговорност на лицензиантите относно безопасността;

- допълване на чл. 16, т. 3 с изискване за верификация на установените мерки за предотвратяване на аварии и на административните процедури;

- създаване на параграф 1г, с който изрично се уточнява, че с изменението на закона се въвеждат разпоредбите на директивата и се създава задължение за докладване на ЕК, провеждане на периодична самооценка и международни партньорски проверки.

Споразумението между Евратом и страните - членки на Европейския съюз, за ранен обмен на информация в случай на радиационна опасност е подписано от Република България през 2003 г. и е ратифицирано със закон от Народното събрание през 2005 г. (ДВ, бр. 34 от 2005 г.). В изпълнение на споразумението със законопроекта председателят на АЯР се определя за централен орган и пункт за връзка по споразумението (чл. 5).

През 2006 г. МААЕ преиздава основния си документ в областта на безопасното използване на ядрената енергия и безопасното управление на радиоактивни отпадъци и отработено гориво IAEA SF-1 „Safety Fundamentals”. Документът изброява и описва основните принципи на безопасност, които страните - членки на МААЕ, трябва да спазват. Със законопроекта тези принципи се въвеждат като основни за ядрената безопасност и радиационната защита (чл. 3). Допълнително се изчистват и свързаните текстове и терминология (чл. 15, ал. 4, чл. 16, т. 1, чл. 38, ал. 1).

2. Изменения в лицензионния и разрешителния режим

Съгласно действащия ЗБИЯЕ председателят на АЯР издава на лицензианта отделно разрешение за всеки етап от процеса на извеждане от експлоатация на ядрено съоръжение. Със законопроекта се въвежда лицензия за извеждане от експлоатация. По-този начин се отменя издаването на разрешения за ИЕ и се избягва двойният разрешителен режим. В допълнение се гарантира запазване отговорността на лицензианта по отношение на безопасността на съоръжението през целия период на извеждане от експлоатация, продължаващ десетки години. Лицензията за извеждане от експлоатация ще се издава за срок до 10 години. С новия режим се избягва необходимостта лицето, извеждащо от експлоатация, да е лицето, експлоатиращо ядреното съоръжение.

Свързаните с това предлагани изменения и допълнения са, както следва:

- въвежда се издаването от председателя на АЯР на лицензия за извеждане от експлоатация (чл. 15, ал. 3, т. 8) и се заличава издаването на разрешения за тази дейност (чл. 15, ал. 4, т. 6);

- предлагат се и свързаните с това промени в различни текстове
(чл. 18, ал. 1, т. 1, чл. 18, ал. 2, т. 1, чл. 35-41, чл. 47, чл. 50, ал. 1, т. 1 и 4).

Процесът на извеждане от експлоатация включва демонтаж на чисто и замърсено оборудване, разрушаване на сгради и съоръжения, дезактивация на оборудване и съоръжения и др. В процеса на изпълнение на дейностите по извеждане от експлоатация на различните етапи се генерират огромно количество отпадъци, които са с различно ниво на радиоактивно замърсяване. Не всички отпадъци представляват риск за населението и околната среда, поради което е необходимо въвеждането на механизъм за освобождаването им от регулаторен контрол (“clearance”). Съгласно законопроекта освобождаването от регулаторен контрол няма да подлежи на отделен разрешителен режим, а всяко конкретно освобождаване ще се одобрява със заповед на председателя на АЯР съгласно изискванията за освобождаване, определени с наредба на Министерския съвет. Въвеждането на този режим съответства на международно приетата практика и разпоредбите на Директива 96/29 Евроатом. Освобождаването се извършва при спазване на ясни и точни изисквания и критерии след извършване на независими изследвания и измервания.

Свързаните с това предлагани изменения и допълнения са, както следва:

- въвежда се освобождаване от регулиране (чл. 15, ал. 7);

- изискванията, редът и нивата за освобождаване се определят с наредбата за ОНРЗ (чл. 26, ал. 3).

В областта на използване на източници на йонизиращо лъчение бе извършен обстоен анализ на съществуващия лицензионен и разрешителен режим. Целта бе режимът да се облекчи в максимална степен за обектите и дейностите с незначителен риск за здравето и околната среда. За целта са проведени срещи с Министерството на здравеопазването и с професионални сдружения и асоциации. Със законопроекта се предвиждат редица мерки за облекчаване на лицензионния и разрешителния режим, като:

- Дава се правна възможност за отпадане на лицензионния режим за определена категория ИЙЛ с нисък радиологичен риск, използвани в медицината и индустрията, които остават под регулаторен контрол, но за които ще е необходимо само уведомяване на председателя на АЯР. Такива са например денталните рентгенови апарати с дигитализиращи образа приставки, някои пожароизвестителни датчици, използващи радиоактивни вещества, и др.

- Изцяло се премахва лицензионният и разрешителният режим за частите за ИЙЛ, като например държатели за рентгенови тръби, кабели, усилващи екрани и т.н., които не представляват радиологичен риск.

- От 5 на 10 години се удължава максималният срок на издаваната лицензия за експлоатация на източници. Предложеното изменение едновременно облекчава лицензионния режим и намалява икономическото бреме за лицензиантите.

Въвежда се принципът за връщане на определени категории радиоактивни източници на производителя. Със законопроекта се въвежда изискване за издаване на разрешение за внос на определена категория закрити източници само при осигурено връщане на високоактивни радиоактивни източници на производителя след прекратяване на използването им. Очакваният ефект от допълнението е намаляване броя на безстопанствените източници, както и намаляване на източниците, погребвани като отпадък на територията на Република България.

Със законопроекта се въвежда понятието „квалифицирани експерти по радиационна защита” като консултанти, чиято квалификация е призната от компетентните органи, и се създава законов механизъм за признаване квалификацията на такива експерти. Понастоящем понятието е въведено с Наредбата за основните норми за радиационна защита.

Прецизира се текстът, касаещ забраните, като се забранява добавянето на радиоактивни вещества при

производството на храни, играчки, бижута и козметични продукти, както и вносът и износът на такива стоки.

Прецизира се и уредбата по режима на контрол на дейностите с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, които не могат да бъдат пренебрегнати от гледна точка на радиационната защита, като се гарантира безопасността на персонала и населението при тези дейности.

В законопроекта се урежда прехвърлянето на отговорностите за безопасността при прехвърляне на собствеността, както в процеса на изграждане на ново ядрено съоръжение, така и в останалите етапи от жизнения цикъл на съоръжението. Осигурява се приемственост по отношение на поетите отговорности.

Със законопроекта се създава правна възможност за изменение на удостоверенията за правоспособност, което ще облекчи процедурата на подновяването. В допълнение се облекчава финансовата тежест върху дейността специализирано обучение, като се намаляват таксите за получаване на лицензия за дейността. Прецизира се изискването за наличие на удостоверение за правоспособност на лицата, изпълняващи дейности в ядрени съоръжения.

3. Други промени

В законопроекта са отчетени в максимална степен и направените предложения за промени в ЗБИЯЕ от експертната работна група към фонд „Радиоактивни отпадъци” и от експертната работна група към фонд „Извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения”. Като основа при разработване на предложенията си експертните работни групи са се придържали към Препоръката на Комисията от 24 октомври 2006 г. за управление на финансовите ресурси за извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения, отработило гориво и радиоактивни отпадъци (2006/851/ЕВРАТОМ). В допълнение се въвежда и международноприетият принцип на отговорността на лицензианта „замърсителят плаща”.

В изпълнение на принципа за равнопоставеност между всички лица и субекти се отменя облекчението за неплащане на такси от лицата на бюджетна издръжка, които извършват дейности по ЗБИЯЕ. По този начин се осигуряват еднакви условия за конкуренция и свободна инициатива в стопанската дейност.

При подготовка на измененията и допълненията в ЗБИЯЕ е направен анализ на приложимостта и адекватността на съществуващите разпоредби, като са предложени изменения, по-голямата част от които са редакционни (променени наименования на министерства и ведомства) и изчистване на използваната терминология.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)